

بررسی تجربه زیسته واکنش زنان به خیانت همسر: یک مطالعه پدیدارشناسی توصیفی

عباس امان الهی*^۱ ID   رضا سروستانی^۲ ID
 ذبیح اله عباسپور^۳ ID   حمید فرهادی راد^۴ ID

چکیده

خیانت مسئله‌ای مهم در روابط زناشویی است و عواقب ناگوار و پیامدهای مخربی بر نهاد خانواده دارد. هدف پژوهش فعلی بررسی تجربه زیسته واکنش زنان به خیانت همسر در بافت روابط فرازناشویی و مشخص کردن ساختار نهایی آن در مشارکت‌کنندگان پژوهش بود. در این پژوهش برای گردآوری و ارزیابی اطلاعات از پژوهش کیفی پدیدارشناسی توصیفی روان-شناسانه استفاده شد. ۹ مشارکت‌کننده زن که در زندگی زناشویی خود خیانت همسر را تجربه کرده بودند به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. گردآوری داده‌ها از طریق مصاحبه نیمه-ساختاریافته تا رسیدن داده‌ها به اشباع ادامه یافت. تحلیل داده‌ها به ۱۳ جزء تشکیل‌دهنده تجربه زیسته واکنش به خیانت همسر در بافت زندگی زناشویی منجر شد که شامل: ۱- آسیب رساندن به خود ۲- تصمیم به ترک رابطه و جدایی ۳- خیانت متقابل ۴- مختل شدن برنامه‌های عادی زندگی روزمره ۵- از دست دادن باور منحصر به فرد بودن ۶- احساس حقارت و خودکم‌بینی ۷- زیرسؤال بردن اعتقادات مذهبی و عادلانه نبودن جهان هستی ۸- از دست دادن اعتماد به نفس ۹- از دست دادن ارتباط با دنیای بیرون ۱۰- سرزنش کردن خود ۱۱- بی‌اعتماد بودن نسبت به دنیای اطراف، ۱۲- نداشتن معنا در زندگی ۱۳- خشم و مشاجره کردن در واکنش به خیانت همسر است. نتایج نشان‌داد زنانی که تجربه خیانت همسر خود را داشتند، واکنش‌های متفاوتی از خود نشان دادند که این واکنش‌ها مبتنی بر تجربیات درونی و واکنش‌های بیرونی نسبت به همسر است. بنابراین، باتوجه به تأثیر خیانت زناشویی بر روابط فردی و بین‌فردی، شناخت و درک این واکنش‌ها ضروری است.

اطلاعات مقاله

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۱/۲۱
 تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۴/۲۴

نوع مقاله: پژوهشی اصیل

واژگان کلیدی

تجربه زیسته، زنان و مردان ایرانی، رابطه، روان‌درمانی تحلیلی کارکردی، زوج‌درمانی

ارجاع به مقاله:

امان الهی، عباس؛ سروستانی، رضا؛ عباسپور، ذبیح اله؛ فرهادی راد، حمید. (۱۴۰۲). بررسی تجربه زیسته واکنش زنان به خیانت همسر: یک مطالعه پدیدارشناسی توصیفی. مطالعات زن و خانواده، ۱۱(۴)، ۱-۱۹. doi: 10.22051/jwfs.2023.41277.2895 . DOI

A.Amanelahi@scu.ac.ir

^۱ دانشیار، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران. (نویسنده مسئول)

^۲ کارشناس ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.

^۳ دانشیار، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.

^۴ دانشیار، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.

مقدمه

یکی از پدیده‌های آسیب‌زا و استرس‌آور که خانواده در مانگران با آن مواجه‌اند مسئله روزافزون خیانت است. اگرچه خیانت مسئله‌ای شایع برای زوجین است، اما روبه‌رو شدن با آن در عمل یکی از سخت‌ترین و چالش‌برانگیزترین مشکلات است (اتکینز^۱ و همکاران، ۲۰۰۱). برخی افراد در همه فرهنگ‌ها به شریک زندگی خود خیانت می‌کنند (فیشر^۲، ۲۰۱۷). باین‌حال، همسران خیانتکار همیشه موفق به پنهان کردن خیانت خود نمی‌شوند (اپوستولو و دموشنوس^۳، ۲۰۲۱). افراد بنا بر دلایل مختلفی از جمله کنجکاو، تنوع‌طلبی، انگیزهی تجربه کردن، مبارزه با ناکارآمدی و کسب اعتماد به نفس، سرگرمی، گریز از واقعیت، انتقام و کنجکاو جنسی به سمت خیانت می‌روند (اتوود و سیفر^۴، ۱۹۹۷).

زنان نارضایتی از روابط را علت اصلی خیانت به همسر می‌دانند درحالی‌که مردان جاذبه‌های جنسی را علت اصلی خیانت می‌دانستند. پس از خشونت بدنی، خیانت آسیب‌زاترین و مخرب‌ترین رویداد در ازدواج است که می‌تواند منجر به آسیب هر دو طرف درگیر در خیانت، و درنهایت منجر به جدایی شود (برد^۵ و همکاران، ۲۰۰۷). لحظه‌ای که افراد متوجه بی‌وفایی همسرشان می‌شوند، احساس شکست می‌کنند و احساساتی همچون خشم، شرم، احساس لطمه و زیان‌دیدگی، حسادت، فریب‌خوردگی، ترس و عدم اعتماد به آن‌ها دست می‌دهد (بلو و هارتنت^۶، ۲۰۰۵).

واکنش‌های ابتدایی به افشای مسئله خیانت ضربه روانی (شوکه شدن)، خشم و انکار است. مطالعات نشان‌داد افراد آسیب‌دیده از خیانت زناشویی عواطف شدیدی اغلب بین احساس خشم نسبت به فرد خطاکار و اقدام‌کننده و احساسات درونی خجالت، افسردگی و احساس قربانی شدن در نوسان هستند هزینه‌های بالای خیانت باعث می‌شود که زنان در پاسخ به خیانت خشم و حسادت شدیدی از خود نشان دهند و درنهایت این واکنش‌ها به استفاده از خشونت فیزیکی یا پایان‌دادن به رابطه منجر می‌شود (باس^۷، ۲۰۲۱).

خیانت می‌تواند یکی از مهم‌ترین عواملی باشد که زنان را به طلاق سوق می‌دهد (اپوستولو و همکاران، ۲۰۱۹). زوج‌ها پس از برملا شدن خیانت همسر از راهبردها واکنش‌های متفاوتی استفاده

1. Atkins

2. Fisher

3. Apostolou

4. Atwood

5. Bird

6. Blow

7. Buss

می‌کنند. پژوهش‌ها نشان می‌دهد که به‌دنبال افشای خیانت همسر، هر دو همسر طیف وسیعی از هیجانات منفی مثل خشم، ناامیدی، احساس گناه و عدم کفایت را نشان می‌دهند و بعضی همسران از معنویات مثل رازونیز با خدا بهره‌می‌گیرند (براون^۱، ۲۰۱۳). یکی از مهمترین مسائل این پدیده چگونگی مواجهه زوجین با خیانت همسر است که می‌تواند زندگی مشترک را دچار اختلال کند و آسیب‌های روانی متعددی برای هرکدام از زوجین ایجاد کند. بنابراین، مسئله اصلی پژوهش حاضر این است که تجربه خیانت همسر را، برای زنانی که تجربه خیانت همسر را دارند و قربانی خیانت همسر خود شده‌اند، از نقطه‌نظر افراد تجربه‌گر و از رویکرد درونی بیشتر بررسی کند. از این رو، پژوهش حاضر به‌دنبال پرکردن این شکاف است تجربه زنان آسیب‌دیده از خیانت همسر چیست و چگونه تجارب خود را بیان می‌کنند؟

روش پژوهش

این پژوهش پدیدارشناسی از نوع تجربه زیسته است. مشارکت‌کنندگان در پژوهش حاضر زنانی بودند که با فراخوان پژوهشگر برای شرکت در این پژوهش حاضر به همکاری شدند و تجارب خیانت همسر در ازدواج داشتند. محیط پژوهش در مطالعه حاضر شامل مشارکت‌کنندگانی بود که محل جغرافیایی زندگی آن‌ها استان خوزستان بود. در پژوهش حاضر نیز تعداد مشارکت‌کنندگان براساس معیار اشباع داده‌ها مشخص شده‌است، که بعد از ۹ مصاحبه نیمه‌عمیق با مشارکت‌کنندگان، پژوهشگر احساس کرد داده‌های به‌دست‌آمده همه تکراری هستند و تکرار مصاحبه‌های قبلی هستند و در این لحظه فرایند جمع‌آوری داده‌ها و مصاحبه‌ها به پایان رسید.

یافته‌ها

تحلیل داده‌ها به ۱۳ جزء تشکیل دهنده تجربه زیسته واکنش به خیانت همسر در بافت زندگی زناشویی منجر شد که شامل: ۱- آسیب‌رساندن به خود ۲- تصمیم به ترک رابطه و اقدام به جدایی ۳- خیانت متقابل ۴- مختل شدن برنامه‌های عادی زندگی روزمره ۵- از دست دادن باور منحصر به فرد بودن ۶- احساس حقارت و خود کم‌بینی ۷- زیرسؤال بردن اعتقادات مذهبی و عادلانه نبودن جهان هستی ۸- از دست دادن اعتماد به نفس ۹- از دست دادن ارتباط با دنیای بیرون ۱۰- سرزنش کردن

¹.Brown

خود ۱۱- بی‌اعتماد بودن نسبت به دنیای اطراف، ۱۲- نداشتن معنا در زندگی ۱۳- خشم و مشاجره کردن.

بحث و نتیجه‌گیری

این مطالعه نشان داد که واکنش زنان نسبت به خیانت همسرانشان با خودآزاری همراه بوده و همچنین اقدام به خودکشی نیز گزارش شده است. کشف خیانت شوهر بهزیستی روانشناختی زن را تهدید می‌کند و در نتیجه آن‌ها بیشتر به انجام رفتارهای خودآزاری تمایل دارند (همفری^۱، ۲۰۱۳). پس از کشف خیانت شوهر، بسیاری از زنان به دنبال یافتن علت خیانت هستند و می‌پرسند که چرا این اتفاق برای من افتاد؟ علاوه بر این، آن‌ها تمایل دارند خود یا شوهرشان را سرزنش کنند. برخی از زنان بر نقش خود در خیانت و برخی بر نقش شوهر تمرکز می‌کنند. شرکت‌کنندگان در این مطالعه به نقش همسرانشان در تصمیم‌گیری در مورد پایان دادن به رابطه و جدایی اشاره کردند.

یکی از مهم‌ترین تهدیدها برای ثبات زندگی زناشویی و شایع‌ترین دلیل طلاق در فرهنگ‌های مختلف، موضوع خیانت همسر است (آماتو^۲، ۲۰۰۴). اگرچه پایان دادن به رابطه و طلاق یکی از واکنش‌های زنان به خیانت است، اما همه زنان پس از کشف خیانت به دنبال پایان دادن به رابطه نیستند. زیرا عوامل متعددی مانند محبت به همسر، فرزندان، حمایت مالی همسر و ... باعث می‌شود فرد در رابطه باقی‌بماند. خیانت متقابل و تهدید همسر به ایجاد رابطه از دیگر واکنش‌ها و پیامدهای خیانت همسر است. همسر خیانت‌شده نسبت به همسر خیانتکار احساس خشم و پرخاشگری می‌کند و برای انتقام به روابط خارج از ازدواج روی می‌آورد (براون^۳، ۲۰۱۳).

بیشتر زنان خیانت دیده در این مطالعه از اختلال در زندگی روزمره، مشکلات خواب و خوردن و همچنین تغییر در وزن خود رنج می‌بردند. کشف خیانت شوهر، فعالیت‌های عادی همسران را مختل می‌کند و باعث ایجاد مشکلاتی مانند تجربه کابوس و اختلالات خواب و خوردن در زنان خیانت‌شده می‌شود (باکوم^۴ و همکاران، ۲۰۰۹). برخی از زنان پس از پی‌بردن به خیانت همسرشان، واکنش پرخاشگرانه نشان می‌دهند و تمایل دارند به همسرشان صدمه بزنند. این واکنش‌ها ممکن است از پرخاشگری کلامی تا قتل همسر متفاوت باشد (باس، ۲۰۲۱). لذا با تأکید بر انجام مطالعات بیشتر

1. Humphrey

2. Amato

3. Brown

4. Baucom

در زمینه خیانت همسر، به مشاوران خانواده و روان‌شناسان پیشنهاد می‌شود اقدامات پیشگیرانه و مداخله‌ای را برای بهبود تعاملات زوجین اتخاذکنند. از آنجایی که هدف اصلی این پژوهش بررسی تجارب زیسته زنان خیانت‌شده در یک زمینه خاص بود، یافته‌های آن محدود به شرکت‌کنندگان بوده و در تعمیم این نتایج باید احتیاط کرد. پیشنهاد می‌شود همین مطالعه در جامعه مردانه و سایر زمینه‌ها به ویژه زمینه‌های اجتماعی انجام شود.

ملاحظات اخلاقی در پژوهش

تأیید اخلاقی: این پژوهش به تأیید کمیته اخلاق دانشگاه شهید چمران اهواز (کد اخلاق: EE/99.3.02.24959/scu.ac.ir) رسیده است.

حمایت مالی: این پژوهش حمایت مالی از هیچ نهاد یا سازمانی دریافت نکرده است.

مشارکت نویسندگان: نویسنده نخست: ارائه ایده ابتدایی، طراحی پژوهش، جمع‌آوری داده‌ها و نگارش مقاله. نویسنده دوم: همکاری در نگارش مقاله، تحلیل و تفسیر داده‌ها. نویسنده سوم: همکاری در نوشتن مقاله، تجزیه و تحلیل و تفسیر یافته‌ها و نویسنده چهارم: در طراحی پژوهش، جمع‌آوری داده‌ها و تحلیل داده‌ها مشارکت داشته است.

تضاد منافع: این پژوهش به صورت مستقیم یا غیرمستقیم با منافی تعارض ندارد.

قدردانی: نویسندگان از همه بانوان شرکت‌کننده در این پژوهش تشکر می‌کنند.

References

- Amato, P. R. (2004). Tension between institutional and individual views of marriage. *Journal of Marriage and the Family*, 959-965. <https://doi.org/10.1111/j.0022-2445.2004.00065.x> [link]
- Apostolou, M., & Demosthenous, A. (2021). Why people forgive their intimate partners' infidelity: A taxonomy of reasons. *Adaptive Human Behavior and Physiology*, 7, 54-71. <https://doi.org/10.1007/s40750-020-00153-1>. [link]
- Apostolou, M., Constantinou, C., & Anagnostopoulos, S. (2019). Reasons that could lead people to divorce in an evolutionary perspective: Evidence from Cyprus. *Journal of Divorce and Remarriage*, 60, 27-46. <https://doi.org/10.1080/10502556.2018.1469333>. [link]
- Atkins, D. C., Baucom, D. H., & Jacobson, N. S. (2001). Understanding infidelity: correlates in a national random sample. *Journal of family psychology*, 15(4), 735. <https://doi.org/https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0893-3200.15.4.735> [link]
- Atwood, J. D., & Seifer, M. (1997). Extramarital affairs and constructed meanings: A social constructionist therapeutic approach. *American Journal of Family Therapy*, 25(1), 55-75. <https://doi.org/https://doi.org/10.1080/01926189708251055> [link]
- Baucom, D., Snyder, D., & Gordon, K. (2009). *Helping couples get past the*

- affaire". A clinician's guide.* New York: Guilford. [link]
- Bird, M. H., Butler, M. H., & Fife, S. T. (2007). The process of couple healing following infidelity: A qualitative study. *Journal of Couple & Relationship Therapy*, 6(4), 1-25. https://doi.org/https://doi.org/10.1300/J398v06n04_01 [link]
- Blow, A. J., & Hartnett, K. (2005). Infidelity in committed relationships ii: A substantive review. *Journal of marital and family therapy*, 31(2), 217-233. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/j.1752-0606.2005.tb01556.x> [link]
- Buss, D. M. (2021). *When men behave badly: The hidden roots of sexual deception, harassment, and assault.* Little, Brown Sparks. [link]
- Fisher, H. (2017). *Anatomy of love: A natural history of mating, marriage, and why we stray.* Norton & Company. [link]
- Humphrey, F. G. (2013). Treating extramarital sexual relationships in sex and couples therapy. In *Integrating sex and marital therapy* (pp. 149-170). Routledge. [link]

© 2024 Alzahra University, Tehran, Iran.

This article is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0 lic